

**Finlands biodlingsprogram
1.8.2019–31.12.2022**

Ändrat program september 2021.

1. Utvärdering av resultat som uppnåtts under verkställandet av det föregående biodlingsprogrammet

Utbildning av odlare och tjänstemän är en av de viktigaste metoderna för att uppnå utvecklingsmålen för biodlingsbranschen i Finland. Inom ramarna för det föregående biodlingsprogrammet utarbetades och infördes nya studiematerial för i synnerhet nya odlare och för utbildare. Detta skapar ett bra underlag för den grundläggande utbildningen inom biodlingsbranschen. Avsikten är att arbetet ska fortsätta inom påbyggnadsutbildningen. Läromedel, inklusive videor, publicerades också på nätet. Det ordnades fler seminarier än vad som ursprungligen var målet, vilket berättar om biodlarnas vilja att lära sig nya saker (utbildare, skörde-seminarium) och bilda nätverk (observationsodlare) samt om branschens behov att söka lösningar på aktuella möjligheter och utmaningar (bl.a. pollinering, skador förorsakade av björnar, ekologisk biodling). I mån av möjlighet bjöds också utländska experter in till seminarierna.

Enligt skördeenkäten 2018 var **biodlarnas medelålder** 53 år. Medelåldern har sjunkit något under de senaste tre åren. I vårt land finns det fortfarande många äldre odlare som kommer att minska sin biodling under de närmaste åren eller helt och hållet avveckla den. I stället för de odlare som avslutar sin verksamhet behövs nya professionella odlare och odlare i bisyssla så att kontinuiteten inom biodlingsbranschen kan tryggas.

Antalet bikupor har fortsatt att öka under de senaste tre åren. Med det nuvarande antalet bikupor kan man i genomsnitt producera en mängd honung som motsvarar efterfrågan. Hösten 2018 övervintrades cirka 72 300 bikupor i Finland. Antalet bikupor uppskattas öka ytterligare en aning. Detta tryggar ett tillräckligt utbud av inhemsk honung även om konsumtionen av honung skulle öka.

Under den senaste programperioden satsades det på kommunikation och åtgärder som syftade till att öka växtodlarnas och odlarnas medvetenhet om insekspollineringsens roll i matproduktionen och på ett bredare plan med tanke på den biologiska mångfalden. I synnerhet frukt- och bärodlarna försökte i allt högre grad dra nytta av **bikupor för pollinering**. En del av frukt- och bärodlarna erhåller miljöersättning för att de använder bin för vektorbekämpning av gråmögel på jordgubbe och hallon samt för bekämpning av kärnhusröta hos äpple. Efterfrågan på pollinerings-tjänster ökar, vilket ger odlarna möjligheter att förbättra verksamhetens lönsamhet – om odlaren går med på att betala ersättning till odlaren.

Konsumtionen av honung har varierat i Finland under de senaste tre åren. Den långvariga trenden är ökad konsumtion, vilket är en bra reflektion av konsumenternas ökande preferens för produkter från naturen. Närmat är inne för tillfället och honung är ett utmärkt exempel på en produkt vars ursprung kan spåras. Under skördeperioden 2017-2018 användes sammanlagt

nästan 4,1 miljoner kilo honung, dvs. 743 gram per person per år. Den ökade konsumtionen av honung har dessutom påverkats av det ökade intresset för användning av honung inom restaurangbranschen och livsmedelsindustrin, den omfattande och mångsidiga informationsförmedlingen samt den ökade uppskattningen för biodlaryrket. Man har över huvud taget lärt sig att använda honung på ett mångsidigt sätt. Tack vare innovationer har användningen av honung blivit mångsidigare. Konsumtionen av honung uppskattas fortsätta att öka något framöver.

Med hjälp av kvalitetskontrollen av honung uppmanas biodlarna att i sin produktion beakta kritiska faktorer som påverkar produkternas kvalitet och hantera honungen på rätt sätt. Kvalitetsuppföljningen förbättrar också indirekt produktionens kvalitet, framför allt metoderna för hantering, smältning och lagring av honung. Inom kvalitetskontrollen i Finland eftersträvas de lägsta värdena i rådets direktiv (2001/110/EG) i fråga om fukt och hydroximetylfurfural (HMF). Dessutom uppställs mål för enzymhalten i honungen och den sensoriska kvaliteten bedöms. Honungens ursprung säkerställs genom pollenanalys och dessutom kontrolleras det att förpackningsmärkningarna och uppgifterna om förpackaren är riktiga. Av de honungsprov som undersökts under de tre föregående åren uppfyllde 89 procent av proven kvalitetskrav som var strängare än kraven i rådets direktiv, medan 95 procent uppfyllde kraven i honungsförordningen.

Respons på kvalitetsspecifikationerna skickades till biodlarna per brev. Dessutom informeras odlarna i biodlingsbranschens facktidskrift så att de beaktar de kritiska faktorer som påverkar honungens kvalitet och hanterar honungen på rätt sätt. Utifrån den sensoriska bedömningen kan honungens kvalitet förbättras ytterligare vad gäller försäljningsförpackningen samt hanteringen och kristalliseringen av honungen. Dessutom behöver i synnerhet nya biodlare kontinuerligt undervisning och råd om mätning av honungens fuktighet och om hanteringen av honung. Under de tre senaste åren satsade man inom utbildningarna både på produktion av kvalitetshonung och på införande av anvisningar om god praxis inom honungsproduktionen.

I Finland kan man också observera en begynnande **efterfrågan på andra biodlingsprodukter** än honung. Pollen och propolis som insamlas av bin samt perga, vax och drottninggelé som bina producerar är värdefulla produkter. Även drönarlarver finns med på denna lista. I Finland har det varit lagligt att använda drönarlarver som nylivsmedel sedan början av 2017. Larverna har huvudsakligen sålts till restauranger och evenemang runt om i Finland. Förädling och försäljning av andra biodlingsprodukter skapar möjligheter för biodlare och företag inom branschen att förbättra lönsamheten. Dessa produkter skapar mervärde och minskar riskerna som beror på variationer i honungsproduktionen (bl.a. på grund av vädret och klimatet) och på marknaden (honungspriset och konkurrensen med importerad honung).

Lösningar för **bättre produktivitet inom biodlingen** har eftersökts bland annat med ett **nätverk av observationsbiodlare**. Under programperioden fortsatte man att utreda biodlingsverksamhetens lönsamhet med hjälp av nätverket. Det långsiktiga lönsamhetsmålet inom biodlingsbranschen är att priset på lös honung och förpackad honung ska vara bättre än produktionskostnaden.

Skördesäsongens begynnelse, intensiteten av ackumuleringen av skörden och skördesäsongens upphörande följdes upp med hjälp av vågkupor som finns på olika håll i landet, av vilka en del är elektroniska. Data om vågkupornas viktändringar samlas direkt till webben, där biodlarna kan följa upp ackumuleringen av honungsskörden och planera sina biodlingsåtgärder.

Man började också följa upp mängden varroakvalster i samarbete med nätverket av observationsbiodlare. Observationsbiodlarnas uppdrag är att följa upp förekomsten av varroa på olika ställen i Finland och bekämpningens effektivitet med trygga och lättanvända metoder.

Annan tillämpande forskning och försöksverksamhet samt utredningar genomfördes tillsammans med olika forskningsinstitut bland annat gällande pollinering samt honungens och övriga biodlingsprodukters effekter, egenskaper och sammansättning. Dessutom följdes internationella undersökningar intensivt och rapporter om dem publicerades i biodlingsbranschens facktidskrift och elektroniska medier.

Av finansieringen som beviljades för programperioden 1.8.2016–31.7.2017 användes 100 procent och av finansieringen för perioden 1.8.2017–31.7.2018 användes 96,0 procent.

2. Beskrivning av metoden för att fastställa antalet bikupor

Finland använder Finlands Biodlares Förbunds (FBF) beräkningsmodell för att beräkna antalet bikupor. FBF gör varje år en enkät om biodlingsbranschens struktur. Alla biodlare får fritt besvara enkäten via FBF:s webbsidor. Information om enkäten har i stor utsträckning förmedlats till FBF:s medlemmar (tidningen Mehiläinen, e-postmeddelande, sociala medier) och offentligt (webbplatsen mehilaishoitajat.fi, sociala medier). År 2018 konstaterades det att antalet svar ökade betydligt om enkäten genomfördes med en webblankett jämfört med en pappersblankett.

Metoden är tillförlitlig. Med hjälp av metoden fastställs det årliga antalet bikupor i Finland från den 1 september till den 31 december, dvs. antalet bikupor som är färdiga att övervintras under det aktuella året. Finlands metod har varit i bruk i över 20 år och omfattar hela landet.

I enkäten får biodlaren bland annat en fråga om antalet bikupor den sista september (30.9). Det totala antalet övervintrande bikupor beräknas utifrån detta antal.

3. Produktionens och saluföringens struktur inom biodlingen i Finland åren 2017 och 2018

Antalet biodlare beräknas utifrån antalet medlemmar i biodlarnas förbund. Det uppskattas att 85 procent av Finlands biodlare är medlemmar i förbundet. Antalet odlare med fler än 150 kupor och antalet kupor som de innehar erhålls från statistiken över stödet per bisamhälle. Den årliga honungsskörden i kg och genomsnittsskörden (kg/kupa) samt variationsintervallen för priserna på honung beräknas utifrån den årliga skördeenkäten. Produktionskostnaderna för honung beräknas med hjälp av de biodlare som deltar i lönsamhetsbokföringen.

Tabell 1. Produktionens och saluföringens struktur inom biodlingen i Finland

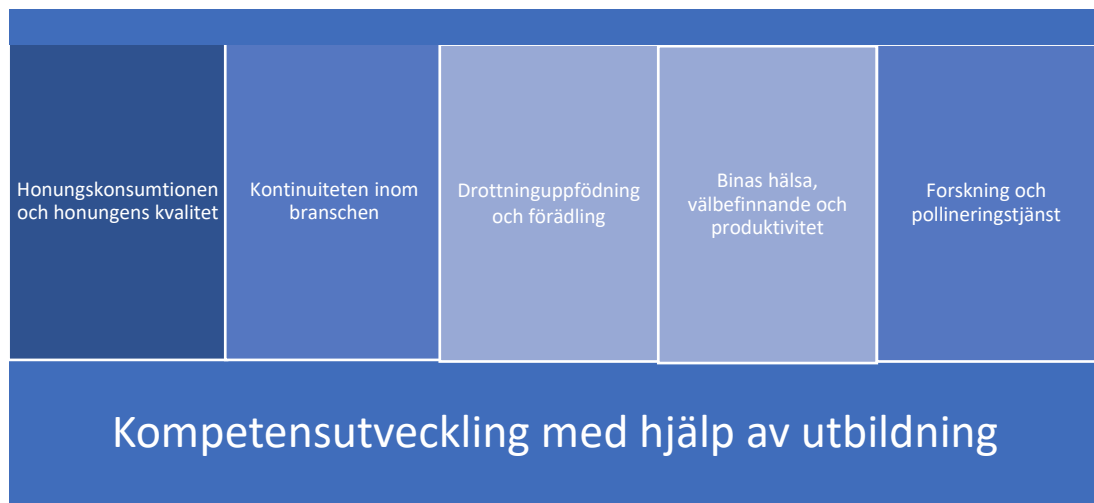
	2017	2018
1) Antal biodlare, st.	3 100	3 200
2) Antal biodlare med fler än 150 bikupor, st.	49	53
3) Antal bikupor som innehas av biodlare med fler än 150 bikupor, st.	14 400	15 600
4) Antal biodlare i organisationer, st.	2 590	2 611
5) Årlig honungsproduktion, kg	2 059 000	2 606 000
6) Variationsintervallen för priserna på blomsterhonung på produktionsplatsen, €/kg (moms 0 %)	9,37–13,30	10,48–14,46
7) Variationsintervallen för priserna på blomsterhonung i lösvikt, €/kg (moms 0 %)	5,00–6,10	5,20–7,40
8) Produktion av honung, kg/kupa per år	38	47
9) Genomsnittlig produktionskostnad för honung, €/kg *)		
- Fasta kostnader	2,35	2,38
- Rörliga kostnader	8,41	6,27
- Produktionskostnader sammanlagt	10,76	8,65

*) Utan företagarens lönekrav

4. Bedömning av behoven inom biodlingsbranschen i Finland

Finland har goda förutsättningar för produktion av honung och andra produkter som härstammar från bikupor. Det förekommer dock utmaningar inom i synnerhet den professionella biodlingen och biodlingen som bisyssla. Under ett utvecklingsseminarium som ordnades 2018 sammanställdes med stöd av resultaten från grupparbeten **behoven och de viktigaste utvecklingsobjekten inom biodlarbranschen i Finland**, vilka ska prioriteras under de följande tre åren: I ändringen av programmet har man beaktat erfarenheterna och iakttagelserna från året innan, i synnerhet de ändringsbehov som uppstått till följd av coronavirusläget, de specialbehov som landskapet Åland

har till följd av sin självstyrelseställning, för att ge andra svenskspråkiga biodlare bättre service samt förlängningen av programperioden och tilläggsfinansieringen.

Samtidigt bedömdes riskerna och möjligheterna inom biodlingsbranschen i Finland:

Andra möjligheter är att utveckla biprodukternas mervärde, erbjuda pollineringsstjänster och upprätthålla en positiv image.

Andra risker är varierande skördenivåer, bivaxets tillräcklighet och äkthet, splittrad tillgång till information samt konflikter som kan uppstå till följd av ökade björnskadorna eller konkurrenssituationen mellan honungsbin och naturpollinerare.

Utbildning, forskningsbaserad information och samarbete har en central roll i Finlands biodlingsprogram. Finland är ett tvåspråkigt land, där svenskan har officiell status. När man ger ut information om programmet kommer man i fortsättningen att bättre beakta de båda språkgrupperna. Utbildningen och utvecklingen av utbildningen finns med i alla åtgärder. Biodlingsprogrammet omfattar en viktig del av den kompletterande och fortsatta utbildningen inom den professionella biodlingen och biodlingen som bisyssla. Med hjälp av programmet kan den senaste yrkeskunskapen inom biodlingen snabbt göras tillgänglig för biodlarna. Dessutom kan man med hjälp av programmet reagera på förändringar i biodlingsbranschens verksamhetsmiljö. Programmets egna webbsidor håller på att utvecklas och de är ett viktigt redskap i informationen om programmet.

Utöver det som nämns ovan betonas ofta i branschen **behovet av att utveckla digitaliseringen** i det praktiska biodlingsarbetet. Branschen behöver teknisk förnyelse för att bättre kunna anpassa sig till den föränderliga verksamhetsmiljön. Även de långa avstånden i Finland talar för att digitala lösningar ska utnyttjas. De möjligheter som digitaliseringen för med sig utnyttjas i informationen om programmet, i utbildning och i avgöranden som till exempel gör det lättare att hitta en bisvärm eller för att utveckla en portal för att rationalisera flyttning av bisamhällen.

Biodlingens effekt i samhället syns bäst genom pollineringsarbetet. Bipollineringen ökar skörden av odlings- och naturväxter, förbättrar kvaliteten på skörden av bär, frukt och åkerväxter som pollineras av insekter samt har en positiv inverkan på den biologiska mångfalden. Biodlingsnäringen stöder genom pollinering många landsbygdsnäringsars konkurrenskraft och lönsamhet samt ökar den ekonomiska välfärden för människorna inom dessa branscher. Biodlarna i Finland önskar att pollinerarna i Finland ska må bra och att tillgången på pollinerings tjänster ska vara tryggad i hela landet.

5. Beskrivning av biodlingsprogrammets mål (Förordning 1308/2013. art 55.4)

Mål:

Hjälpa biodlare att på ett lönsamt sätt producera en mängd högklassiga, lättanvända och konkurrenskraftiga biodlingsprodukter som motsvarar efterfrågan samt främja bipollinering och förutsättningarna för handel med biodlingsprodukter.

Programmets huvudsakliga mål under perioden 2019–2022:

- a) balans mellan produktionen av och efterfrågan på finländsk honung och andra biodlingsprodukter på den inre marknaden
- b) trygga kunnandet, lönsamheten och kontinuiteten för företagsverksamheten inom biodlingsbranschen och för biodlingen

- c) öka konsumenternas och odlarnas medvetenhet om bipollinerings betydelse samt biodlingsprodukternas kvalitet, hälsosamhet och miljövänlighet.

De huvudsakliga målen och genomförandet av dem granskas varje år vid det utvecklingsseminarium som finansieras inom ramarna för programmet.

A) Tekniskt stöd till biodlare och biodlarorganisationer

Med hjälp av högklassig, heltäckande och aktuell utbildning skapas en hållbar grund för biodlingen i Finland. Utbildningen utvecklar biodlarnas kunskaper, så att de kan fatta rätt beslut vid rätt tidpunkt. I utbildningen ingår både grundkurser för nybörjare och fortsättningskurser för personer som redan är förtrogna med biodling samt föreläsningar som kompletterar kunskapen för erfarna biodlare vid föreningens evenemang och riksomfattande seminarier.

Målen med det tekniska stödet är:

- att erbjuda biodlarna gedigen kunskap, utbildning och erfarenhet av god praxis för en hållbar biodling, så att de ovan nämnda huvudmålen med programmet uppfylls
- att hämta ny och tillämplig information utanför Finland
- att öka ungas intresse för biodling; ungdomsverksamhet är ett sätt att få nya ivriga biodlare till branschen och sänka biodlarnas höga medelålder.

B) Bekämpning av angrepp på bibestånd och sjukdomar som drabbar bibestånd, särskilt varroasjukan

Varroakvalstret har blivit den huvudsakliga orsaken till de finländska biodlarnas vinterförluster. Det enda området som bevisligen och officiellt har konstaterats vara fritt från kvalster är Åland. Både regionala mängdmässiga skillnader och genetiska skillnader kan förekomma bland kvalsterpopulationerna på fastlandet. Från utlandet har det rapporterats att vissa kvalsterpopulationer kan utveckla motståndskraft mot befintliga bekämpningsmetoder, i synnerhet om bekämpningen inte har utförts i enlighet med anvisningarna. Biodlingen i Finland behöver regelbunden uppföljning av kvalsterförekomsten och jämförelse av olika kvalsterbekämpningsmetoder. Uppföljningen av bekämpningens effekt inriktas i synnerhet på miljövänliga metoder och bekämpningsmedel, eftersom varroabekämpningen i Finland i hög grad baserar sig på ämnen som är tillåtna inom ekologisk produktion. Ämnernas effekt vid olika bekämpningsmetoder och varierande klimatförhållanden har inte testats i Finland på flera år.

Målet för programmet i Finland är:

- att följa upp mängden varroakvalster regionalt varje år

- att följa upp och testa kvalsterbekämpningsmetodernas effekt under olika förhållanden (klimat samt produktionssätt och -områden)
- att allt tätare följa upp förekomsten av sjukdomar som smittar i parningskupor och påverkar drottningens kvalitet, såsom noseματος, kalkyngel och olika virus
- att utveckla lämpliga anvisningar för bekämpning av sjukdomar som förekommer vid drottninguppfödning och förädling

C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen

Efterfrågan på pollinerings tjänster ökar ständigt i Finland. Biodlingsbranschens produktionsinriktningar förändras enligt marknadsläget och efterfrågan. På motsvarande sätt framkommer också jordbrukarnas behov av effektivare pollinering för att förbättra mängden och kvaliteten på skörden av insektpollinerade växter och samtidigt verksamhetens lönsamhet.

Pollinerings tjänsten förutsätter i regel att bikupor flyttas från övervintrings- och honungsproduktionsgårdar till platser där jordbrukare behöver pollinering. Utmaningen är hur jordbrukarna ska hitta lokala biodlare och kunna beställa pollinerings tjänster av dem.

Med hjälp av flyttning av bisamhällen kan man också förbättra biodlingens lönsamhet, om målet med flyttningen är att producera sorthonung till exempel som en biprodukt av pollinerings tjänsten. I Finland är konsumentpriset på sorthonung i genomsnitt högre än konsumentpriset på blomsterhonung. Det finns också efterfrågan på sorthonung på exportmarknaden. Kunskapen om var i Finland sorthonung kan produceras är dock splittrad.

Produktionen av sorthonung är delvis beroende av ett tillräckligt utbud av åkerväxter.

Målen med rationaliseringen vid flyttning av bisamhällen under de följande tre åren är:

- att utreda jordbrukarnas behov av pollinerings tjänster i samarbete med jordbrukarnas organisationer
- att skapa en elektronisk miljö där jordbrukare och biodlare lätt kan mötas och komma överens om pollinerings tjänster. Målet är också att utreda om den befintliga polytys.fi-portalen är en lämplig miljö och vid behov utveckla den för att uppnå målet.
- att skaffa information om flyttning av bisamhällen och vidareförmedla den
- att utreda hur flyttningen av bisamhällen påverkar binas välmående
- att kartlägga områden som lämpar sig för produktion av sorthonung i Finland.

D) Åtgärder till stöd för laboratorier som utför analyser av biodlingsprodukter

Med hjälp av kvalitetskontroll av honung och andra biodlingsprodukter ges biodlarna handledning så att de i sin produktion beaktar kritiska faktorer som påverkar produkternas kvalitet och behandlar biodlingsprodukterna på rätt sätt. Kvalitetsuppföljningen förbättrar också indirekt

produktionens kvalitet, framför allt metoderna för hantering, smältning och lagring av honung. Med hjälp av uppföljningen övervakas också bivaxets äkthet och renhet. Andra biodlingsprodukter är bland annat pollen, perga, drottninggelé (gelée Royale) och nylivsmedlet drönarlarver.

E) Stödåtgärder för utökningen av bibestånden i unionen

Ett biodlingsmaterial av hög kvalitet som är anpassat till lokala förhållanden är mycket viktigt för biodlingsbranschens produktivitet och konkurrenskraft i Europeiska unionens norra delar. Med hjälp av lämpligt genetiskt material säkerställer man bland annat att bina har en god motståndskraft.

Syftena med åtgärden är:

- att stöda arbetet med att förädla drottningar, bedömningen av drottningarnas kvalitet, jämförelsen enligt det internationellt använda bedömningssystemet samt anskaffningen av förädlingsdrottningar för att öka antalet hållbara stammar
- att garantera en lönsam tillgång till bidrottningar som är anpassade till lokala förhållanden
- att skapa en situation där bistammar som är anpassade till de finländska förhållandena kan förädlas så att de är motståndskraftiga mot varroakvalster och olika sjukdomar
- att stöda inrättandet av renparningsodlingar och deras verksamhet när det är fråga om att bevara det genetiska arvet från biraser och bistammar som är anpassade till förhållandena i Finland
- att öka yrkeskunnandet inom artificiell insemination med hjälp av specialutbildning.

För att uppnå målen används också metoder för tekniskt stöd.

F) Samarbete med tillämpad forskning om biodling och biodlingsprodukter

Syftet med den tillämpade forskningen är:

- att främja binas hälsa och välmående
- att minimera dödligheten bland bin och andra pollinerare
- att trygga den genomsnittliga honungsskörden per bikupa och förbättra den
- att utreda honungens och andra biprodukters egenskaper och effekter på människan
- att öka forskningsinformationen om pollineringsstjänsten och främjandet av biodiversiteten samt informera om den
- att tillhandahålla forskningsbaserad rådgivning om pollinerande insekter till olika grupper såsom biodlare, jordbrukare, myndigheter och konsumenter
- att söka lösningar för biodlingens produktivitet genom att utreda odlingsarbetets effektivitet och biodlingens lönsamhet.

Åtgärderna genomförs bland annat med hjälp av forsknings- och försöksverksamhet. När aktörerna inom biodlingsbranschen, såsom nätverket av observationsbiodlare, inte har tillräckliga resurser, genomförs verksamheten i samarbete med forskningsinstitut (universitet och högskolor) och andra forskningsorganisationer.

G) Övervakning av marknaden

Branschen behöver mer högklassig och regelbunden marknadsinformation för att aktörerna i branschen ska kunna fatta rätt beslut om sin näring. Syftet med marknadsövervakningsåtgärderna är:

- att samla in och analysera information (i synnerhet producentenkäter)
- att få information om hushållens föränderliga attityder och konsumtionsbeteende gällande köp och användning av honung (konsumentundersökning)
- att utreda marknadsläget och marknadsföringsmöjligheterna för andra biodlingsprodukter
- att utreda marknadsläget på exportmarknaden under förutsättning att det sker i samarbete med andra aktörer eller organisationer inom biodlingen som är verksamma utomlands.

H) Förbättring av produktkvaliteten för ett bättre utnyttjande av produkternas marknadspotential

Syftet med denna åtgärd är:

- att utreda möjligheterna att certifiera kvaliteten på biodlingsprodukter i Finland
- att uppdatera anvisningarna om god praxis för honung och andra biodlingsprodukter
- att fastställa egenskaperna för finländsk sorthonung och utveckla marknadsföringen av sorthonung
- att utveckla bedömningskriterierna för honung och andra biodlingsprodukter samt kompetensen och vokabulären i anslutning till bedömningen.

6. Biodlingsprogrammets innehåll under programperioderna I, II och III (1.8.2019–31.12.2022)

I Finland omfattar biodlingsprogrammet för perioden 2019-2022 följande åtgärder som avses i förordning (EU) Nr 1308/2013:

A) Tekniskt stöd till biodlare och biodlarorganisationer

B) Bekämpning av angrepp på bibestånd och sjukdomar som drabbar bibestånd, särskilt varroasjukan

C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen

D) Åtgärder till stöd för laboratorier som utför analyser av biodlingsprodukter för att hjälpa biodlarna att saluföra och öka värdet av sina produkter

- E) Stödåtgärder för utökningen av bibestånden i unionen
- F) Samarbete med tillämpad forskning om biodling och biodlingsprodukter
- G) Marknadsövervakning
- H) Förbättring av produktkvaliteten för ett bättre utnyttjande av produkternas marknadspotential

Programmets anställda, utbildare som är utbildade inom branschen samt biodlare som gör observationer och rapporterar om dessa, dvs. observationsbiodlare, har en central roll i genomförandet av programmet. Vissa observationsbiodlare gör och antecknar flera olika observationer samtidigt, medan andra endast koncentrerar sig på en observationsuppgift.

Med hjälp av programmet effektivteras och stöds det befintliga nätverket av observationsbiodlare och verksamheten i anslutning till nätverket, så att det i Finland finns minst 100 observationsbiodlingar som är belägna runt om i landet och som beskriver särdragen i de olika områdena väl.

6.1 Genomförandet av biodlingsprogrammet, period I (1.8.2019–31.7.2020, fortsätter på grund av covid-19-pandemin till 15.9.2020)

6.1.A) Tekniskt stöd till biodlare och biodlarorganisationer

6.1.A) 1. Genomförande

För genomförandet av det tekniska stödet svarar huvudsakligen en person som anställts i detta syfte och som samordnar åtgärderna för tekniskt stöd. Personer som anställts för dessa och andra åtgärder deltar även i ungdomsverksamhet, informationsförmedling och inhämtande av information om internationella evenemang.

6.1.A) 2. Regional utbildning och seminarier för biodlare

Utbildningarna och seminarierna fokuserar på aktuella ämnen och behov. I utbildningarna under programperioden betonas särskilt effektiv biodlingsteknik, kvaliteten på produktionen av biodlingsprodukter och god produktionssed, uppfödning av drottningar för eget behov, val av biodlingsplatser, lagring av honung, lönsamhetsberäkning, försäljningsarbete och marknadsföring samt kommunikation. Under utbildningarna beaktas branschens utvecklingsbehov beträffande digitalisering.

I utbildningarna och anvisningarna utnyttjas också den information som nätverket av observationsbiodlare producerar.

Både frivilliga och professionella, avlönade utbildare anlitas för utbildningarna efter behov. Deras kompetens granskas och uppdateras årligen vid ett evenemang som ordnas av FBF. Utbildarnas uppgift är att tillhandahålla regional grundutbildning och rådgivning, handledning av nya och unga biodlare i närområdet samt utbildning i biodlarföreningar. Utbildare som utbildar i föreningar eller ungdomsklubbar får en skälig timlön och ersättning för resekostnader från programmet endast om

utbildarens namn finns med på den årligen uppdaterade och offentligt tillgängliga listan över utbildare inom biodlingsbranschen.

Centrala seminarier som finansieras med medel från programmet är:

- seminarium för utveckling av biodlingsbranschen, där man planerar prioriteringar för verksamhetsperioderna och åtgärder för att uppnå målen
- två seminarier för observationsbiodlare, där observationsbiodlarna planerar och samordnar sin verksamhet samt får utbildning och forskningsinformation. Nätverket av observationsbiodlare utvecklar följande teman: övervakning och bekämpning av varroakvalster (utbildning i anslutning till åtgärd B i programmet), observatörer av förädlingsdrottningar (utbildning i anslutning till åtgärd E i programmet), uppföljning av biodlingsnäringens lönsamhet och uppföljning av vågkupor (utbildning i anslutning till åtgärd F i programmet).
- utbildarseminarium med hjälp av vilket nätverket av regionala utbildare upprätthålls.

Ett utvecklingsseminarium planeras i början av september 2020.

Andra riksomfattande seminarier ordnas på olika håll i landet så att alla biodlare har möjlighet att delta i dem. Seminariernas teman väljs utifrån den rådande produktionssituationen inom biodlingsbranschen och fokuserar i synnerhet på skörd, pollinering, bekämpning av sjukdomar och särskilt varroakvalster, ekologisk produktion, utbildning för lönsam produktion, professionell biodling och företagsverksamhet.

Under programperioden testas en webinarielösning som syftar till att effektivera deltagandet i utbildningar och seminarier via distansförbindelse.

Undervisningsmaterial samt föreläsningskopior och guider utarbetas för utbildarna och för dem som deltar i seminarier och övrig utbildning. Dessutom skaffas behövlig arbets- och undervisningsutrustning samt litteratur inom biodling för programgenomförarna.

6.1.A) 3. Ungdomsverksamhet

Verksamhet som riktar sig till unga uppmuntras. Målet är att ungdomsverksamheten ska stödas i samarbete med andra ungdomsorganisationer.

En ungdomsklubb genomförs i Nyland i augusti 2020.

6.1.A) 4. Information till biodlarna och utveckling av lärmiljön

Information om programmets innehåll, resultat, anvisningar och utbildningar ges i biodlingsbranschens facktidning, på biodlarnas webbsidor, i sociala medier och med hjälp av meddelanden. Under programperioden utvecklas den elektroniska kommunikations- och lärmiljön. I kommunikations- och lärmiljön samlas allt centralt läromaterial.

6.1.A) 5. Internationellt samarbete och kongresser

Under programperioden hämtas ny information vid **internationella evenemang inom branschen**. Information om dessa ges i biodlingsbranschens facktidning, via andra offentliga kanaler samt under utbildningar och seminarier.

Deltagare skickas till den internationella Apimondia-kongressen i Kanada (8-12.9.2019) och i studieresan i anslutning till den. En anställd deltar dessutom i samarbetsmöten mellan de nordiska och baltiska länderna (NBBC). Dessutom deltar man bland annat i samarbetsprojekt mellan de nordiska och baltiska länderna, Beecome-kongressen och COLOSS-samarbetet (COLOSS = Prevention of honey bee COLony LOSSes, en internationell förening som forskar i binas välfärd runt om i världen och har som mål att minska vinterförlusten).

6.1.B) Bekämpning av angrepp på bibestånd och sjukdomar som drabbar bibestånd, särskilt varroasjukan

I samband med genomförandet av åtgärden utnyttjas det utvidgade nätverket av observationsbiodlare och samordningen som utförs av personen som anställts inom ramarna för programmet.

Den varroaövervakning som inletts i landet effektiveras genom en ökning av antalet utbildade observationsbiodlare som regelbundet följer upp antalet varroakvalster året runt och rapporterar om dem till den anställda personen i enlighet med det gemensamt utvecklade protokollet. Dessa varroaobservatörer erbjuds utbildning och rådgivning med hjälp av det tekniska stödet inom ramarna för programmet. Observationsbiodlarna har till uppgift att följa upp varroabekämpningens effektivitet med säkra och lättanvända metoder.

Varroauppföljningen utvidgas så att den täcker alla viktiga biodlingsområden i Finland. Jämförbara verktyg enligt programmet, såsom standardiserade varroabottnar för kuporna, och vid behov andra nödvändiga material utvecklas, testas och bekostas för observationsbiodlarna.

Den anställda personen planerar en testmetod som pågår i minst två år och med hjälp av vilken man strävar efter att utvärdera effekten av de varroabekämpningsmedel och -metoder som hittills använts i Finland. Även möjliga nya metoder som används på andra håll i EU, såsom drottningburar, väljs ut för testning.

6.1.C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen

Under programperioden görs en utredning av jordbrukarnas behov av pollinerings tjänster i samarbete med jordbrukarnas organisationer. Dessutom utreds det hur lämplig webbportalen www.polytys.fi är för utvecklingen av pollinerings tjänsten. Utifrån utredningsresultaten fattas beslut om utveckling av den riksomfattande portalen med hjälp av programmet. Portalen ska fungera som

en plats där jordbrukare och biodlare lätt kan mötas, komma överens om pollinerings tjänster och få aktuell information om pollinering.

Personen som anställts inom ramarna för programmet ansvarar för utredningen.

6.1.D) Åtgärder till stöd för laboratorier som utför analyser av biodlingsprodukter för att hjälpa biodlarna att saluföra och öka värdet av sina produkter

Honungskvaliteten analyseras årligen med hjälp av minst 150 prover. Med stöd av proverna fastställs de centrala egenskaperna som beskriver honungens kvalitet, såsom fukt, HMF-halt, invertas (i direktivet: diastas (2001/110/EG)) och elektrisk konduktivitet samt utförs sensorisk bedömning och kontroll av förpackningsmärkningarna. Pollenanalyser görs på minst 100 prover.

6.1.E) Stödåtgärder för utökningen av bibestånden i unionen

6.1.E) 1. Genomförande

Personen som anställts inom ramarna för programmet ansvarar för genomförandet av åtgärden. I samband med genomförandet av åtgärden utnyttjas det utvidgade nätverket av observationsbiodlare.

6.1.E) 2. Främjande av förädlingen av bidrottningar

Under programperioden främjas arbetet med att förädla bidrottningar. Ett förädlingsprogram som inleds våren 2020 bereds och planeras tillsammans med hela biodlingsbranschen. Lokala bibestånd väljs ut till förädlingsprogrammet och stärks. Det huvudsakliga syftet med förädlingsprogrammet är att garantera tillgången till bidrottningar av hög kvalitet som är anpassade till lokala förhållanden.

Inom ramen för förädlingsprogrammet främjas dessutom utvecklingen av yrkesskickligheten i fråga om artificiell insemination med hjälp av specialutbildning som ordnas i Finland.

6.1.F) Samarbete med tillämpad forskning om biodling och biodlingsprodukter

6.1.F) 1. Genomförande

Den anställda personen ansvarar i regel för genomförandet av tillämpad forskning. Lösningar på biodlingens produktivitet söks med hjälp av biodlare, i synnerhet nätverket av observationsbiodlare. Verksamheten genomförs i samarbete med forskningsinstitut (universitet och högskolor) och andra forskningsorganisationer.

6.1.F) 2. Tillämpad forskning

Följande utreds med biodlarnas hjälp:

Biodlingsnäringens lönsamhet

Avsikten är att lönsamhetsberäkningen som utförs i samarbete med Naturresursinstitutet Luke ska göras av minst 12 biodlare. Resultaten av uppföljningen publiceras offentligt i Lukes tjänst

Ekonomidoktorn. Den anställda går igenom lönsamhetsmaterialet tillsammans med de observationsbiodlare som deltar och sparar materialet i Naturresursinstitutets Martti-system. Resultaten av beräkningen publiceras varje år i slutet av maj i samband med Världsbidagen.

Uppföljning av vågkupor

Det huvudsakliga syftet med uppföljningen är att trygga och förbättra den genomsnittliga honungsskörden per bikupa. Skördesäsongens begynnelse, intensiteten av ackumuleringen av skörden och skördesäsongens upphörande följs upp med hjälp av vågkupor som finns på olika håll i landet. Vågkupornas viktförändringar samlas in på nätet. Under programperioden förbättras underhållet av vågarna. Dessutom utreds den tekniska förnyelsen av vågarna och den kommande uppföljningens omfattning. Under följande period planeras uppföljningen av vågkuporna bl.a. med tanke på klimatförändringen.

Binas hälsa och välbefinnande

Orsakerna till vinterförlusterna av bin utreds kliniskt tillsammans med biodlarna. För att få klarhet i orsakerna bereds en lättförståelig och digitalt lättillgänglig guide som kan användas av biodlarna. För uppföljningen av binas hälsa och välbefinnande skaffas och testas nya tekniska lösningar, i synnerhet med hjälp av nätverket av observationsbiodlare. Testresultaten offentliggörs.

Samarbete inom forskning, försöksverksamhet och rådgivning

Man deltar som samarbetspartner i forskningsprojekt eller utredningar som gäller biodlingsbranschen. Till exempel så att den anställda ger råd till aktörer som fattar beslut som gäller branschen och deltar i styrgrupper för olika projekt. Detta gäller i synnerhet projekt som är inriktade på honungsbin och naturliga pollinerare. Viktiga frågor är honungsbinas och de naturliga pollinerarnas hälsa och välbefinnande, pollinering och biologisk mångfald, bedömning och förhindrande av skador orsakade av stora rovdjur, honungens och andra biodlingsprodukters egenskaper och effekter på människan, effektivitet och ergonomi i biodlingsarbetet samt lönsamheten hos den professionella biodlingen/biodlingen som bisyssla.

Den anställda handleder också lärdomsprov inom branschen. Dessa görs direkt på uppdrag av programgenomföraren eller i samarbete med andra instanser.

Under perioden eftersträvas en kostnadseffektiv lösning för bättre tillgång till vetenskaplig information om branschen på nätet (biblioteks- eller publikationsportal).

För att ge biodlarna tillgång till forskningsinformation följer man upp internationella undersökningar och rapporterar om dem till biodlarna via de kanaler som nämns i punkt 6.1.A) 4. Utöver de vetenskapliga serierna och i mån av möjlighet söker den anställda aktuell information om forskningskongresser utomlands – se punkt 6.1.A) 5.

6.1.G) Marknadsövervakning

Under denna programperiod genomförs en producentenkät i syfte att samla in regelbunden information om biodlingsbranschens föränderliga struktur. Den insamlade informationen analyseras och offentliggörs med hjälp av tekniskt stöd.

Dessutom utreds hushållens föränderliga attityder och konsumtionsbeteende beträffande köp och användning av honung med hjälp av en konsumentundersökning.

Konsumentundersökningens andra del genomförs i augusti 2020.

6.1.H) Förbättring av produktkvaliteten för ett bättre utnyttjande av produkternas marknadspotential

Inom ramen för programmet utreds under denna period möjligheterna att certifiera kvaliteten på biodlingsprodukter i Finland.

6.2 Genomförandet av biodlingsprogrammet, period II (1.8.2020– 31.7.2021)

6.2.A) Tekniskt stöd till biodlare och biodlarorganisationer

6.2.A) 1. Genomförande

För genomförandet av det tekniska stödet svarar huvudsakligen en projektanställd som är huvudansvarig utbildare och som samordnar åtgärderna för tekniskt stöd. Personer som anställts för dessa och andra åtgärder, såsom informatörer och konsumentrådgivare, deltar även i ungdomsverksamhet, informationsförmedling och inhämtande av information om internationella evenemang. En projektanställd på deltid anställs för att betjäna i synnerhet biodlare på Åland samt svenskspråkiga biodlare annanstans i Finland.

6.2.A) 2. Regional utbildning och seminarier för biodlare

Utbildningarna och seminarierna fokuserar på aktuella ämnen och behov. I utbildningarna under programperioden betonas särskilt effektiv biodlingsteknik, kvaliteten på produktionen av biodlingsprodukter och god produktionssed, uppfödning av drottningar för eget behov, val av biodlingsplatser, lagring av honung, lönsamhetsberäkning, försäljningsarbete och marknadsföring samt kommunikation.

Även branschens utvecklingsbehov beträffande digitalisering beaktas. Under perioden kommer man att för biodlarna som köpt tjänst producera en digital lösning som gör det lättare att hitta bisvärmar. Tjänsten kommer att fungera via en webbplats. Vem som helst kan anmäla en upphittad svärm utan att registrera sig i tjänsten. Därför gör man reklam för tjänsten även till andra än personer i biodlingsbranschen. Biodlarna registrerar sig i tjänsten och får via den information om försvunna bisvärmar som upphittats inom respektive verksamhetsområde. I tjänsten kommer

biodlarna sinsemellan överens om vem som hämtar svärmen. Syftet med åtgärden är att betona att branschens ansvarsfulla rykte samt att kontrollera sjukdomstrycket och undvika att svärmarna förvildas.

I utbildningarna och anvisningarna utnyttjas också den information som nätverket av observationsbiodlare producerar.

Utöver experter som anställts utanför branschen anlitas också sådana utbildare inom biodlingsbranschen som fått sin utbildning inom ramen för programmet. Deras kompetens granskas och uppdateras årligen vid ett utbildningstillfälle som ordnas av FBF. Ansökan till utbildningen görs via programmets webbsidor. Antalet personer som antas till utbildningen begränsas i enlighet med budgeten. Om antalet deltagare måste begränsas, beaktas bland annat den geografiska jämlikheten och sökandenas kompetens. Utbildarnas uppgift är att tillhandahålla regional grundutbildning och rådgivning, handledning av nya och unga biodlare i närområdet samt utbildning i biodlarföreningar. Utbildare som utbildar i föreningar eller ungdomsklubbar får en skälig timlön och ersättning för resekostnader från programmet endast om utbildarens namn finns med på den årligen uppdaterade och offentligt tillgängliga listan över utbildare inom biodlingsbranschen. En förteckning över utbildare upprätthålls på programmets webbplats.

Centrala seminarier som finansieras med medel från programmet är:

- seminarium för utveckling av biodlingsbranschen, där man planerar prioriteringar för verksamhetsperioderna och åtgärder för att uppnå målen
- två seminarier för observationsbiodlare, där observationsbiodlarna planerar och samordnar sin verksamhet samt får utbildning och forskningsinformation. Nätverket av observationsbiodlare utvecklar följande teman: övervakning och bekämpning av varroakvalster (utbildning i anslutning till åtgärd B i programmet), observatörer av förädlingsdrottningar (utbildning i anslutning till åtgärd E i programmet), uppföljning av biodlingsnäringens lönsamhet och uppföljning av vågkupor (utbildning i anslutning till åtgärd F i programmet).
- utbildarseminarium med hjälp av vilket nätverket av regionala utbildare upprätthålls. För svenskspråkiga utbildare ordnas vid behov svenskspråkig utbildning.

Andra riksomfattande seminarier ordnas på olika håll i landet så att alla biodlare har möjlighet att delta i dem. Seminariernas teman väljs utifrån den rådande produktionssituationen inom biodlingsbranschen och fokuserar i synnerhet på skörd, pollinering, bekämpning av sjukdomar och särskilt varroakvalster, ekologisk produktion, utbildning för lönsam produktion, professionell biodling och företagsverksamhet. Under programperioden införs en webinarielösning som syftar till

att effektivisera deltagandet i utbildningar och seminarier via distansförbindelse. Seminarier eller delar av seminarier ordnas i mån av möjlighet även på svenska.

Undervisningsmaterial samt föreläsningsskivor och guider utarbetas för utbildarna och för dem som deltar i seminarier och övrig utbildning. Dessutom skaffas behövlig arbets- och undervisningsutrustning samt litteratur inom biodling för programgenomförarna.

Beroende på situationen ordnas det möjlighet att delta i seminarier och utbildningar även via distansförbindelse. Distansförbindelsen genomförs som köpt tjänst eller genom att anskaffa utrustning som lämpar sig för ändamålet.

6.2.A) 3. Ungdomsverksamhet

Verksamhet som riktar sig till unga uppmuntras i samarbete med andra ungdomsorganisationer. Med stöd av programmet betalas till utbildare som utbildar i ungdomsklubbar en skälig timlön och resekostnaderna ersätts enligt de villkor som nämns i punkt 6.2.A) 2. Anvisningar om hur man ansöker om ersättning finns på programmets webbsidor.

6.2.A) 4. Information till biodlarna och utveckling av lärmiljön

Information om programmets innehåll, resultat, anvisningar och utbildningar ges i biodlingsbranschens facktidning, på biodlarnas webbsidor, på programmets webbsidor, i sociala medier och med hjälp av meddelanden.

I kommunikations- och lärmiljön ligger fokus på att utarbeta offentliga undervisningsvideor som riktar till olika grupper, t.ex. unga biodlare, professionella biodlare och jordbrukare som är intresserade av biodling.

Allt centralt material översätts också till svenska. Separat utbildningsmaterial utarbetas för Åland, som är fritt från varroakvalster, samt för andra specialområden vars förhållanden avviker från det övriga Finland. De viktigaste materialen översätts också vid behov till engelska.

6.2.A) 5. Internationellt samarbete och kongresser

Under programperioden hämtas ny information vid internationella evenemang inom branschen. Information om dessa ges i biodlingsbranschens facktidning, på programmets webbsidor, via andra offentliga kanaler samt under utbildningar och seminarier. Under programperioden skickas deltagare till EurBee2020-kongressen i Serbien och i SICAMM-kongressen i Irland. En projektanställd samordnare med ansvar för det tekniska stödet deltar dessutom i samarbetsmöten mellan de nordiska och de baltiska länderna (NBBC).

Dessutom deltar man bland annat i samarbetsprojekt mellan de nordiska och baltiska länderna, bland annat Nordbi, BeeLIFE, Beecome-kongressen och COLOSS-samarbetet.

6.2.B) Bekämpning av angrepp på bibestånd och sjukdomar som drabbar bibestånd, särskilt varroasjukan

I samband med genomförandet av åtgärden utnyttjas det utvidgade nätverket av observationsbiodlare och samordningen som utförs av den projektanställda som anställts inom ramen för programmet. Den varroaövervakning som inletts i landet effektivteras genom en ökning av antalet utbildade observationsbiodlare som regelbundet följer upp antalet varroakvalster året runt och rapporterar om dem till den projektanställda i enlighet med det gemensamt utvecklade protokollet. Dessa varroaobservatörer erbjuds utbildning och rådgivning med hjälp av det tekniska stödet inom ramarna för programmet.

Observationsbiodlarna har till uppgift att följa upp varroabekämpningens effektivitet med säkra och lättanvända metoder. Varroauppföljningen utvidgas så att den täcker alla viktiga biodlingsområden i Finland. Jämförbara verktyg enligt programmet, såsom standardiserade varroabottnar för kuporna, och vid behov andra nödvändiga material utvecklas, testas och bekostas för observationsbiodlarna.

Den projektanställda startar och samordnar en testmetod som pågår i minst två år och med hjälp av vilken man strävar efter att utvärdera effekten av de varroabekämpningsmedel och -metoder som hittills använts i Finland.

Med hjälp av nätverket av observationsbiodlare följs förekomsten av sjukdomar som smittar i parningskupor och påverkar drottningens kvalitet, såsom noseματος, kalkyngel och olika virus. Det görs också en regional undersökning om förekomsten av noseματος.

Under programperioden inleds ett arbete som syftar till att sanera enskilda geografiska områden (till exempel landskap) från amerikansk yngelröta hos bin. Fall av smitta kan sållas genom att man i bikupor tar prov på sporer av amerikansk yngelröta. Området eller områdena väljs utifrån sakkunnigbedömningar.

För att nå målet vidtas följande åtgärder:

- Från alla bikupor i området tas på våren prover för att analysera smitta av amerikansk yngelröta i bikuporna.
- I området ordnas under sommaren utbildningstillfällen med undervisning i hur man sanerar smittade bikupor.
- Biodlarna sanerar de bikupor som konstaterats ha smitta. Från de sanerade bikuporna tas i slutet av sommaren nya prover för att klarlägga hur saneringen lyckats.
- Saneringarna upprepas vid behov och samtidigt utvecklas saneringsförfarandet.

- Provtagningen, utbildningen och saneringen fortsätter tills sporer från amerikansk yngelröta inte längre påträffas i bikupor i området.

6.2.C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen

Under programperioden fortsätter utvecklingen av den riksomfattande portalen med hjälp av programmet. Portalen ska fungera som en plats där jordbrukare och biodlare lätt kan mötas, komma överens om pollinerings tjänster och få aktuell information om pollinering. Dessutom skaffas information om flyttning av bisamhällen, vilken vidareförmedlas i portalen och med hjälp av tekniskt stöd. En projektanställd forskningsexpert som anställts inom ramen för programmet ansvarar för utvecklingen av portalen och för inhämtandet av information. Portalen finns också tillgänglig på svenska.

En kartläggning av områden som lämpar sig för produktion av sorthonung inleds i Finland.

6.2.D) Åtgärder till stöd för laboratorier som utför analyser av biodlingsprodukter för att hjälpa biodlarna att saluföra och öka värdet av sina produkter

Honungskvaliteten analyseras med hjälp av cirka 150 prover. Med stöd av proverna fastställs de centrala egenskaperna som beskriver honungens kvalitet, såsom fukt, HMF-halt, invertas (i direktivet: diastas (2001/110/EG)) och elektrisk konduktivitet samt utförs sensorisk bedömning och kontroll av förpackningsmärkningarna. Pollenanalyser görs på 100 prover.

Kvalitets egenskaperna för bivax och resthalterna följs också upp.

6.2.E) Stödåtgärder för utökningen av bibestånden i unionen

6.2.E) 1. Genomförande

Den projektanställda som anställts inom ramen för programmet ansvarar för genomförandet av åtgärden.

I samband med genomförandet av åtgärden utnyttjas det utvidgade nätverket av observationsbiodlare.

6.2.E) 2. Främjande av förädlingen av bidrottningar

Under programperioden främjas arbetet med att förädla bidrottningar. Införandet av förädlingsprogrammet fortsätter i samarbete med hela biodlingsbranschen. Lokala bibestånd väljs ut till förädlingsprogrammet och stärks. Det huvudsakliga syftet med förädlingsprogrammet är att garantera tillgången till bidrottningar av hög kvalitet som är anpassade till lokala förhållanden.

Inom ramen för förädlingsprogrammet främjas dessutom utvecklingen av yrkesskickligheten i fråga om artificiell insemination med hjälp av specialutbildning som ordnas i Finland. För utbildningen anskaffas utrustning för artificiell insemination, om sådan inte finns att hyra.

6.2.F) Samarbete med tillämpad forskning om biodling och biodlingsprodukter

Följande utreds med biodlarnas hjälp:

Biodlingsnäringens lönsamhet

Avsikten är att lönsamhetsberäkningen som utförs i samarbete med Naturresursinstitutet Luke ska göras av 15 biodlare. Resultaten av uppföljningen publiceras offentligt i Lukes tjänst Ekonomidoktorn. Forskningsexperten går igenom lönsamhetsmaterialet tillsammans med de observationsbiodlare som deltar och sparar materialet i Naturresursinstitutets Martti-system. Resultaten av beräkningen publiceras varje år i slutet av maj i samband med Världsbidagen.

Uppföljning av vågkupor

Det huvudsakliga syftet med uppföljningen är att trygga och förbättra den genomsnittliga honungsskörden per bikupa. Skördesäsongens begynnelse, intensiteten av ackumuleringen av skörden och skördesäsongens upphörande följs upp med hjälp av vågkupor som finns på olika håll i landet. Vågkupornas viktförändringar samlas in på nätet. Under följande period planeras uppföljningen av vågkuporna bl.a. med tanke på klimatförändringen. Under programperioden testas nya vågmodeller i finländska förhållanden och skaffas i mån av möjlighet fler vågar.

Binas hälsa och välbefinnande

Orsakerna till vinterförlusterna av bin utreds kliniskt tillsammans med biodlarna. För att utreda orsakerna tas en lättförståelig och digitalt lättillgänglig guide i bruk. För uppföljningen av binas hälsa och välbefinnande skaffas och testas nya tekniska lösningar, i synnerhet med hjälp av nätverket av observationsbiodlare. Testresultaten offentliggörs.

Samarbete inom forskning, försöksverksamhet och rådgivning

Man deltar som samarbetspartner i forskningsprojekt eller utredningar som gäller biodlingsbranschen. Till exempel så att forskningsexperten ger råd till aktörer som fattar beslut som gäller branschen och deltar i styrgrupper för olika projekt. Detta gäller i synnerhet projekt som är inriktade på honungsbin och naturliga pollinerare. Viktiga frågor är honungsbinas och de naturliga pollinerarnas hälsa och välbefinnande, pollinering och biologisk mångfald, bedömning och förhindrande av skador orsakade av stora rovdjur, honungens och andra biodlingsprodukters egenskaper och effekter på människan, effektivitet och ergonomi i biodlingsarbetet samt lönsamheten hos den professionella biodlingen/biodlingen som bisyssla.

Forskningsexperten handleder också lärdomsprov inom branschen. Dessa görs direkt på uppdrag av programgenomföraren eller i samarbete med andra instanser. För att ge biodlarna tillgång till forskningsinformation följer man upp internationella undersökningar och rapporterar om dem till biodlarna via de kanaler som nämns i punkt 6.1.A) 4.

Utöver de vetenskapliga serierna och i den mån det är möjligt söker forskningsexperten aktuell information om forskningskongresser utomlands – se punkt 6.1.A) 5.

6.2 G) Marknadsövervakning

Under denna programperiod genomförs en producentenkät i syfte att samla in regelbunden information om biodlingsbranschens föränderliga struktur. Den insamlade informationen analyseras och offentliggörs med hjälp av tekniskt stöd.

Dessutom utreds marknadsläget och marknadsföringsmöjligheterna för biodlingsprodukter.

6.2 H) Förbättring av produktkvaliteten för ett bättre utnyttjande av produkternas marknadspotential

Kompetensen inom bedömning av honung utvecklas med hjälp av en specialutbildning som inkluderar kurser i ämnet för biodlare i hemlandet med hjälp av en utländsk expert.

6.3 Genomförandet av biodlingsprogrammet, period III (1.8.2021–31.12.2022)

6.3.A) Tekniskt stöd till biodlare och biodlarorganisationer

6.3.A) 1. Genomförande

För genomförandet av det tekniska stödet svarar huvudsakligen en projektanställd som är huvudansvarig utbildare och som samordnar åtgärderna för tekniskt stöd. Personer som anställts för dessa och andra åtgärder, såsom informatörer och konsumentrådgivare, deltar även i ungdomsverksamhet, informationsförmedling och inhämtande av information om internationella evenemang. Det anställs en projektanställd på deltid för att betjäna i synnerhet svenskspråkiga biodlare både på Åland och i övriga Finland.

6.3.A) 2. Regional utbildning och seminarier för biodlare

Utbildningarna och seminarierna fokuserar på aktuella ämnen och behov. I utbildningarna under programperioden betonas särskilt effektiv biodlingsteknik, kvaliteten på produktionen av biodlingsprodukter och god produktionssed, uppfödning av drottningar för eget behov, val av biodlingsplatser, lagring av honung, lönsamhetsberäkning, försäljningsarbete och marknadsföring samt kommunikation.

Även branschens utvecklingsbehov beträffande digitalisering beaktas. Under period II testade man en digital lösning med hjälp av vilken det är lättare att hitta bisvärmar. Det kommer att finnas behov av en liknande applikation även i framtiden. Under period III fortsätter man använda applikationen eller så utvecklar man en ny.

I utbildningarna och anvisningarna utnyttjas också den information som nätverket av observationsbiodlare producerar. Både frivilliga och professionella, avlönade utbildare anlitas för

utbildningarna efter behov. Deras kompetens granskas och uppdateras årligen vid ett evenemang som ordnas av FBF. Utbildarnas uppgift är att tillhandahålla regional grundutbildning och rådgivning, handledning av nya och unga biodlare i närområdet samt utbildning i biodlarföreningar. Utbildare som utbildar i föreningar eller ungdomsklubbar får en skälig timlön och ersättning för resekostnader från programmet endast om utbildarens namn finns med på den årligen uppdaterade och offentligt tillgängliga listan över utbildare inom biodlingsbranschen.

Centrala seminarier som finansieras med medel från programmet är:

- ett seminarium för utveckling av biodlingsbranschen, där man planerar prioriteringar för verksamhetsperioderna och åtgärder för att uppnå målen samt samlar in tankar om den fortsatta verksamheten.
- tre seminarier för observationsbiodlare, där observationsbiodlarna planerar och samordnar sin verksamhet samt får utbildning och forskningsinformation. Nätverket av observationsbiodlare utvecklar följande teman: övervakning och bekämpning av varroakvalster (utbildning i anslutning till åtgärd B i programmet), observatörer av förädlingsdrottningar (utbildning i anslutning till åtgärd E i programmet), uppföljning av biodlingsnäringens lönsamhet och uppföljning av vågkupor (utbildning i anslutning till åtgärd F i programmet).

Det sista av seminarierna ordnas under den senare delen av period III, under tiden 1.8.2022–31.12.2022.

- utbildarseminarium med hjälp av vilket nätverket av regionala utbildare upprätthålls.
- Det ordnas två skördeseminarier med utbildning för biodlare. Det andra av seminarierna ordnas under den senare delen av period III, under tiden 1.8.2022–31.12.2022.

Andra riksomfattande seminarier ordnas i mån av möjlighet på olika håll i landet så att alla biodlare har möjlighet att delta i dem. Seminariernas teman väljs utifrån den rådande produktionssituationen inom biodlingsbranschen och fokuserar i synnerhet på skörd, pollinering, bekämpning av sjukdomar och särskilt varroakvalster, ekologisk produktion, utbildning för lönsam produktion, professionell biodling och företagsverksamhet.

Beroende på situationen ordnas det också möjlighet att delta i seminarier och utbildningar med distansförbindelse. Distansförbindelserna ordnas i den dagliga verksamheten genom att man skaffar sådan utrustning och sådana tjänster som lämpar sig för ändamålet. När det gäller större evenemang ordnas förbindelserna som köpta tjänster.

Undervisningsmaterial samt föreläsningsskivor och guider utarbetas för utbildarna och för dem som deltar i seminarier och övrig utbildning. Dessutom skaffas behövlig arbets- och undervisningsutrustning samt litteratur inom biodling för programgenomförarna.

Seminarier eller delar av dem ordnas också på svenska enligt möjlighet och önskemål.

6.3.A) 3. Ungdomsverksamhet

Verksamhet som riktar sig till unga uppmuntras i samarbete med andra ungdomsorganisationer (t.ex. 4H och Finlands svenska 4H). Med stöd av programmet betalas till utbildare som utbildar i ungdomsklubbar en skälig timlön och resekostnaderna ersätts enligt de villkor som nämns i punkt 6.2.A) 2. Anvisningar om hur man ansöker om ersättning finns på programmets webbsidor. Bland de sökande betonas den svenskspråkiga verksamheten på så sätt att verksamhet också kan ordnas för svenskspråkiga ungdomar.

6.3.A) 4. Information till biodlarna och utveckling av lärmiljön

Information om programmets innehåll, resultat, anvisningar och utbildningar ges i biodlingsbranschens facktidning, på biodlarnas webbsidor, på programmets webbsidor, i sociala medier och med hjälp av meddelanden.

Under programperioden utvecklas den elektroniska kommunikations- och lärmiljön. I kommunikations- och lärmiljön samlas allt centralt läromaterial.

Allt centralt material översätts också till svenska. Separat utbildningsmaterial utarbetas för Åland, som är fritt från varroakvalster, samt för andra specialområden vars förhållanden avviker från det övriga Finland. De viktigaste materialen översätts också vid behov till engelska och ryska.

6.3.A) 5. Internationellt samarbete och kongresser

Under programperioden hämtas ny information vid **internationella evenemang inom branschen**. Information om dessa ges i biodlingsbranschens facktidning, via andra offentliga kanaler samt under utbildningar och seminarier.

Under den senare delen av period III 1.8.2022–31.12.2022 deltar man i den internationella Apomondia-kongressen i Ryssland (Ufa, hösten 2022). Seminariet flyttades från 2021. Man deltar i den internationella EurBee-kongressen, om den ordnas.

Man förbereder ett samarbetsmöte mellan de nordiska och de baltiska länderna (NBBC), ett vetenskapligt seminarium och ett möte för biodlingsrådgivare i Finland 2023. Evenemanget ordnas om möjligt på Åland, eftersom det som ett område som är helt fritt från varroakvalster vore en mycket intressant plats internationellt sett.

Dessutom deltar man bland annat i samarbetsprojekt mellan de nordiska och baltiska länderna, Beecome-kongressen och COLOSS-samarbetet.

6.3.B) Bekämpning av angrepp på bibestånd och sjukdomar som drabbar bibestånd, särskilt varroasjukan

I samband med genomförandet av åtgärden utnyttjas det utvidgade nätverket av observationsbiodlare och samordningen som utförs av den projektanställda som anställts inom ramen för programmet.

Den varroaövervakning som inletts i landet effektiveras genom en ökning av antalet utbildade observationsbiodlare som regelbundet följer upp antalet varroakvalster året runt och rapporterar om dem till den projektanställda i enlighet med det gemensamt utvecklade protokollet. Dessa varroaobservatörer erbjuds utbildning och rådgivning med hjälp av det tekniska stödet inom ramarna för programmet. Observationsbiodlarna har till uppgift att följa upp varroabekämpningens effektivitet med säkra och lättanvända metoder.

Varroauppföljningen utvidgas så att den täcker alla viktiga biodlingsområden i Finland.

Jämförbara verktyg enligt programmet, såsom standardiserade varroabottnar för kuporna, och vid behov andra nödvändiga material utvecklas, testas och bekostas för observationsbiodlarna.

Den projektanställda samordnar testmetoden som inleddes under den föregående perioden, med hjälp av vilken man strävar efter att utvärdera effekten av de varroabekämpningsmedel och -metoder som hittills använts i Finland.

Med hjälp av nätverket av observationsbiodlare följs förekomsten av sjukdomar som smittar i parningskupor och påverkar drottningens kvalitet, såsom noseματος, kalkyngel och olika virus. Under programperioden utarbetas lämpliga anvisningar för bekämpning av sjukdomar som förekommer vid drottninguppfödning och förädling.

Den regionala saneringen av smitta med amerikansk yngelröta fortsätter. Man säkerställer att de saneringar som utförts sommaren innan har lyckats och tar nya sållningsprover. Om de områden som sanerats sommaren innan är rena, utvidgas sållningen och saneringen till nya områden.

En kartläggning av förekomsten av europeisk yngelröta inleds särskilt i Egentliga Finland genom sållningstester.

6.3.C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen

Under programperioden fortsätter utvecklingen av den riksomfattande portalen med hjälp av programmet.

Portalerna ska fungera som en plats där jordbrukare och biodlare lätt kan mötas, komma överens om pollineringsstjänster och få aktuell information om pollinering. En projektanställd forskningsexpert som anställts inom ramen för programmet ansvarar för utvecklingen av portalerna och för inhämtandet av information.

Kartläggningen av områden i Finland som lämpar sig för produktion av sorthonung fortsätter. Dessutom utreds det hur flyttning av bisamhällen inverkar på binas välbefinnande.

6.3.D) Åtgärder till stöd för laboratorier som utför analyser av biodlingsprodukter för att hjälpa biodlarna att saluföra och öka värdet av sina produkter

Honungskvaliteten analyseras med hjälp av cirka 200 prover. Med stöd av proverna fastställs de centrala egenskaperna som beskriver honungens kvalitet, såsom fukt, HMF-halt, invertas (i direktivet: diastas (2001/110/EG)) och elektrisk konduktivitet samt utförs sensorisk bedömning och kontroll av förpackningsmärkningarna. Pollenanalyser görs på 150 prover.

Under den senare delen av period III, 1.8.2022–31.12.2022, inleds en undersökning av honungsskörden 2022 på motsvarande sätt.

6.3.E) Stödåtgärder för utökningen av bibestånden i unionen

6.3.E) 1. Genomförande

Den projektanställda som anställts inom ramen för programmet ansvarar för genomförandet av åtgärden.

I samband med genomförandet av åtgärden utnyttjas det utvidgade nätverket av observationsbiodlare.

6.3.E) 2. Program för förädling av bidrottningar

Under programperioden främjas arbetet med att förädla bidrottningar. Införandet av förädlingsprogrammet fortsätter i samarbete med hela biodlingsbranschen. Lokala bibestånd väljs ut till förädlingsprogrammet och stärks. Det huvudsakliga syftet med förädlingsprogrammet är att garantera tillgången till bidrottningar av hög kvalitet som är anpassade till lokala förhållanden.

Under programperioden utför man genanalyser på stamdrottningarna i Fastlandsfinland och på Åland.

Inom ramen för förädlingsprogrammet stöds dessutom utvecklingen av yrkesskickligheten i fråga om artificiell insemination med hjälp av specialutbildning som ordnas i Finland. För utbildningen anskaffas mer utrustning och redskap, om sådana inte kan hyras.

6.3.F) Samarbete med tillämpad forskning om biodling och biodlingsprodukter

Följande utreds med biodlarnas hjälp:

Biodlingsnäringens lönsamhet

Avsikten är att lönsamhetsberäkningen som utförs i samarbete med Naturresursinstitutet Luke ska göras av minst 15 biodlare. Resultaten av uppföljningen publiceras offentligt i Lukes tjänst Ekonomidoktorn. Forskningsexperten går igenom lönsamhetsmaterialet tillsammans med de

observationsbiidlare som deltar och sparar materialet i Naturresursinstitutets Martti-system. Resultaten av beräkningen publiceras varje år i slutet av maj i samband med Världsbidagen.

Uppföljning av vågkupor

Det huvudsakliga syftet med uppföljningen är att trygga och förbättra den genomsnittliga honungsskörden per bikupa. Skördesäsongens begynnelse, intensiteten av ackumuleringen av skörden och skördesäsongens upphörande följs upp med hjälp av vågkupor som finns på olika håll i landet. Vågkupornas viktförändringar samlas in på nätet. Under programperioden skaffas i mån av möjlighet fler vågar.

Binas hälsa och välbefinnande

Orsakerna till biodlarnas vinterförluster utreds tillsammans med biodlarna med hjälp av en lättförståelig och digitalt lättillgänglig guide. För uppföljningen av binas hälsa och välbefinnande skaffas och testas nya tekniska lösningar, i synnerhet med hjälp av nätverket av observationsbiidlare.

Testresultaten offentliggörs.

Samarbete inom forskning, försöksverksamhet och rådgivning

Man deltar som samarbetspartner i forskningsprojekt eller utredningar som gäller biodlingsbranschen. Till exempel så att forskningsexperten ger råd till aktörer som fattar beslut som gäller branschen och deltar i styrgrupper för olika projekt. Detta gäller i synnerhet projekt som är inriktade på honungsbin och naturliga pollinerare. Viktiga frågor är honungsbinas och de naturliga pollinerarnas hälsa och välbefinnande, pollinering och biologisk mångfald, bedömning och förhindrande av skador orsakade av stora rovdjur, honungens och andra biodlingsprodukters egenskaper och effekter på människan, effektivitet och ergonomi i biodlingsarbetet samt lönsamheten hos den professionella biodlingen/biodlingen som bisyssla.

Forskningsexperten handleder också lärdomsprov inom branschen. Dessa görs direkt på uppdrag av programgenomföraren eller i samarbete med andra instanser.

För att ge biodlarna tillgång till forskningsinformation följer man upp internationella undersökningar och rapporterar om dem till biodlarna via de kanaler som nämns i punkt 6.1.A) 4.

Utöver de vetenskapliga serierna och i den mån det är möjligt söker forskningsexperten aktuell information om forskningskongresser utomlands – se punkt 6.1.A) 5.

6.3 G) Marknadsövervakning

Under denna programperiod genomförs en producentenkät i syfte att samla in regelbunden information om biodlingsbranschens föränderliga struktur. Den insamlade informationen analyseras och offentliggörs med hjälp av tekniskt stöd.

6.3 H) Förbättring av produktkvaliteten för ett bättre utnyttjande av produkternas marknadspotential

Under denna period fastställs den finländska sorthonungens egenskaper inom ramarna för programmet, och marknadsföringsmeddelanden om sorthonung på finska och svenska utvecklas.

Dessutom uppdateras anvisningarna om god praxis för honung och andra biodlingsprodukter (pollen, propolis, drönarlarver etc.). Anvisningarna för god praxis används i beskrivningarna av egenkontrollen eller i övrigt som anvisningar för den egna verksamheten. Anvisningen översätts och utbildningsvideorna textas i den mån det är möjligt även till svenska.

Till Europeiska kommissionen har lämnats en ansökan om nya livsmedel för användning av drönarlarver som livsmedel. Ansökan har gjorts inom ett separat More than honey-projekt, men i den hade man inte reserverat resurser för de fortsatta åtgärderna. Ansökan om nya livsmedel finansieras inte längre genom andra projekt. Dessutom finns det ingen risk för dubbel fakturering på grund av den stränga bokföringen över antalet arbetstimmar och den begränsade budgeten. De fortsatta åtgärderna i riskhanteringskedet innebär vittgående laboratorieanalyser av drönarlarver samt en omfattande vetenskaplig litteraturöversikt. Ansökan om nya livsmedel tjänar biodlare i hela Europa.

6.4 Ändring av biodlingsprogrammet 1.8.2019–31.12.2022

	2020 (1.8.2019- 31.7.2020)	2021 (1.8.2020- 31.7.2021)	2022 (1.8.2021- 31.7.2022)	2022 (1.8.- 31.12.2022)
A) Tekniskt bistånd				
A.1. Tekniskt genomförande och samordning	29 060	37 500	29 000	13 000
A.2 Regional utbildning och seminarier för biodlare	44 370	63 600	63 000	10 000
A.3 Ungdomsverksamhet	1 300	5 500	7 000	0
A.4 Information till biodlarna och utveckling av en elektronisk inlärningsmiljö	32 730	65 000	61 080	14 000
A.5 Internationellt samarbete och kongresser	8 200	6 000	1 000	5 000
Tekniskt stöd totalt	115 660	177 600	161 080	42 000

	2020 (1.8.2019- 31.7.2020)	2021 (1.8.2020- 31.7.2021)	2022 (1.8.2021- 31.7.2022)	2022 (1.8.- 31.12.2022)
B) Bekämpning av angrepp på bibestånd och sjukdomar som drabbar bibestånd, särskilt varroasjukan				
B.1. Genomförande och samordning	9 860	21 500	18 000	6 000
B.2 Varroaövervakning	4 500	4 500	5 000	0
Bekämpning av skadedjur och sjukdomar totalt	14 360	26 000	23 000	6 000
C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen				
C.1. Genomförande och samordning	14 180	14 700	11 500	5 500
C.2 Utredningar	2 000	1 500	1 100	0
C.3 Pollineringsstjänstens elektroniska miljö	2 000	1 000	1 000	0
Rationalisering vid flyttning av bisamhällen totalt	18 180	17 200	13 600	5 500
D: Fastställande av biodlingsprodukternas egenskaper				
Honungsanalyser och övriga analyser, insamling, analyser och rapportering	36 510	52 000	34 200	13 800
Fastställande av biodlingsprodukternas egenskaper totalt	36 510	52 000	34 200	13 800
E: Stödåtgärder för utökningen av bibestånden i unionen				
E.1 Genomförande och samordning	18 950	26 000	23 000	4 000
E.2 Val av drottningar	2 500	4 000	5 000	0
E.3 Bedömning av drottningar	1 500	1 900	1 800	0
E.4. Inrättande av parningsbiodlingar och parningsbiodlingarnas verksamhet	0	2 000	2 500	0
Stödåtgärder för utökningen av bibestånden totalt	22 950	33 900	32 300	4 000
F: Samarbete med tillämpad forskning				
F.1. Samordning av och kommunikation om forskningen	42 530	43 000	34 000	17 000
F.2 Kostnader för tillämpad forskning	6 000	10 000	6 100	0
Samarbete med tillämpad forskning totalt	48 530	53 000	40 100	17 000
G: Marknadsövervakning				

	2020 (1.8.2019- 31.7.2020)	2021 (1.8.2020- 31.7.2021)	2022 (1.8.2021- 31.7.2022)	2022 (1.8.- 31.12.2022)
G.1. Genomförande och samordning	2 970	5 800	5 000	0
G.2 Enkäter och övriga utredningar	11 000	1 500	1 000	0
Marknadsövervakning totalt	13 970	7 300	6 000	0
H: Förbättring av produkternas kvalitet				
H.1. Genomförande och samordning	10 840	24 580	43 000	0
H.2 Utbildning och utbildningsmaterial	0	780	780	0
Förbättring av produkternas kvalitet totalt	10 840	25 360	43 780	0
	281 000	392 360	354 060	88 300

6.5 Finansieringen av biodlingsprogrammet 1.8.2019 – 31.12.2022

	2020 (1.8.2019- 31.7.2020)	2021 (1.8.2020- 31.7.2021)	2022 (1.8.2021- 31.7.2022)	2022 (1.8.- 31.12.2022)
Intäkter				
1. EU-finansiering	140 500	196 180	177 030	44 150
2. Nationell finansiering	140 500	196 180	177 030	44 150
	281 000	392 360	354 060	88 300
Kostnader				
A) Tekniskt stöd	115 660	177 600	161 080	42 000
B) Bekämpning av angrepp på bibestånd och sjukdomar som drabbar bibestånd, särskilt varroasjukan	14 360	26 000	23 000	6 000
C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen	18 180	17 200	13 600	5 500
D) Fastställande av biodlingsprodukternas egenskaper	36 510	52 000	34 200	13 800
E) Stödåtgärder för utökningen av bibestånden i unionen	22 950	33 900	32 300	4 000
F) Samarbete med tillämpad forskning	48 530	53 000	40 100	17 000
G) Marknadsövervakning	13 970	7 300	6 000	0
H) Förbättring av produktkvaliteten för ett bättre utnyttjande av produkternas marknadspotential	10 840	25 360	43 780	0
Kostnader sammanlagt	281 000	392 360	354 060	88 300

7. Undvikande av dubbelfinansiering i enlighet med artikel 5 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/1366

Livsmedelsverket säkerställer genom både administrativa kontroller och kontroller på plats att biodlingsprogrammet inte erhåller överlappande finansiering från andra EU-stödda program. Administrativa kontroller görs för varje ansökan om utbetalning. Bilagorna till ansökan om utbetalning kontrolleras omsorgsfullt. Utöver bilagorna inbegärs till påseende av den som ansöker om stöd en mängd kvitton och andra verifikat som motsvarar minst 5 procent av ansökan om utbetalning. Dessutom är det möjligt att inbegära ytterligare skriftliga utredningar till ansökan om utbetalning. Livsmedelsverkets livsmedelsmarknadsenhet ansvarar för de administrativa kontrollerna.

Kontroller på plats kommer att utföras åtminstone en gång under programperioden. Denna riktlinje gör det också möjligt att vid behov utföra tätare kontroller på plats. Livsmedelsverkets skogs- och marknadsenhet ansvarar för kontrollerna som utförs på plats.

I samband med stödansökningarna kontrolleras det att sökanden har genomfört de åtgärder som beskrivs i det godkända programmet. Dessutom följs förverkligandet av budgeten upp. Om det sker ändringar i budgeten eller de åtgärder som ska genomföras, ska detta meddelas i stödansökan. Vid behov ska kommissionen underrättas om ändringarna. Livsmedelsverkets livsmedelsmarknadsenhet ansvarar för stödbeslutet.

Organisationen som genomför EU:s biodlingsprogram i Finland ska också varje verksamhetsår rapportera om uppnåendet av de uppställda målen, de vidtagna åtgärderna och användningen av anslagen. Vid behov kan tilläggsuppgifter begäras skriftligen till årsberättelsen. Årsrapporterna behandlas av Livsmedelsverkets livsmedelsmarknadsenhet.

Finland betalar ut nationellt stöd i enlighet med artikel 215 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) Nr 1308/2013 för skydd av biodlingar som är missgynnade på grund av strukturella eller naturbetingade förhållanden i Finland.

År 2018 utbetalades 17,00 €/övervintrad bikupa som stöd per bisamhälle. Enligt uppskattning används stöd för sammanlagt cirka 500 000 € varje år.

Stödmottagare är innehavare av bikupor som har minst 15 övervintrande bisamhällen. Eftersom stöd som beviljas via biodlingsprogrammet inte beviljas innehavare av bikupor, finns ingen möjlighet till överlappande finansiering mellan aktörerna.

8. Biodlingsprogrammets prestationsindikatorer

Åtgärd	År		
	2020	2021	2022
A) Tekniskt stöd			
Riksomfattande seminarier, st.	8	10	12
Regional utbildning för biodlare, st.	50	55	60
Antal utbildade utbildare inom biodlingsbranschen, st.	45	55	60
Antal understödda ungdomsklubbar, st.	1	3	3, av vilka en svenskspråkig
Information om programmet, publikationer och artiklar på finska och svenska, st.	40	40	50
B) Bekämpning av skadedjur och sjukdomar	2020	2021	2022
Antal varroaobservatörer, st.	15	20	25
Förekomst av sjukdomar som förekommer inom drottninguppfödning och -förädling hos drottninguppfödare som deltar i förädlingsprogrammet	ej konstaterad	ej konstaterad	ej konstaterad
Antalet fall av smitta med amerikansk yngelröta på sanerade områden		<10 %	<1 %
Vinterförluster i genomsnitt	under 15 %	Mindre än 14 %	under 13 %
Vinterförluster i bikupor som innehåller av professionella biodlare	under 10 %	under 10 %	under 10 %
C) Rationalisering vid flyttning av bisamhällen	2020	2021	2022
Andel bär- och fruktodlingsgårdar som använder pollineringsstjänster	20 %	25%	30 %
Antal biodlare som erbjuder pollineringsstjänster i portalen, st.	100	150	200
Andel biodlare som utför pollineringsstjänster	15 %	15%	20 %
Andel biodlare som producerar sorthonung	10 %	15%	25 %
Antal inlägg som gäller flyttning av bisamhällen på finska och svenska, st.	0	2	6
D) Kvalitetsbestämning av honung	2020	2021	2022
Honungsprover sammanlagt, st.	150	150	200
Sensorisk bedömning, st.	150	150	200
Förpacknings- och förpackarmärkningar, st.	150	150	200
Fukt, HMF, invertas, elektrisk konduktivitet, st.	150	150	200
Pollenanalys, st.	100	100	150
Vaxprover sammanlagt, st.	0	5	0
E) Utökning av bibestånd	2020	2021	2022
Antal personer som bedömt förädlingsdrottningar, st.	15	20	25
Renparningsodlingar i förädlingsprogrammet, st.	-	2	3
Antal understödda förädlingsdrottningar, st.	100	140	150
Antal artificiella inseminerare som avlagt specialutbildning, st.	5	7	10
F) Samarbete med tillämpad forskning	2020	2021	2022
Biodlingar med lönsamhetsbokföring, st.	12	15	>15
Vågupor under uppföljning, st.	30	40	45
Lärdomsprov och fältprov, st.	2	2	2
Antal forsknings- och andra artiklar på finska och svenska, st.	20	20	25
Antal forsknings- och utvecklingsprojekt med samarbetspartner, st.	5	5	6

G) Marknadsövervakning	2020	2021	2022
Antal enkäter och marknadsutredningar, st.	2	2	2
H) Förbättring av produkternas kvalitet	2020	2021	2022
Antal utredningar, anvisningar eller andra publikationer på finska och svenska, st.	1	1	2
Antal specialutbildningar, st.	0	2	0

9. Arrangemang med anknytning till genomförandet av biodlingsprogrammet

9.1 Kontaktpunkt som ansvarar för förvaltningen av biodlingsprogrammet

Livsmedelsverket (Finnish Food Authority)

PB 100

00027 LIVSMEDELSVERKET

9.2 Beskrivning av förfarandet vid uppföljningskontroller

Livsmedelsverkets skogs- och marknadsenhet ansvarar för de kontroller som görs på plats i anslutning till biodlingsprogrammet i enlighet med artikel 8.2 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1368. Kontrollobjektet är den organisation (eller de organisationer) som genomför programmet i Finland. Kontrollerna utförs minst en gång under den treåriga programperioden, men vid behov kan kontroller utföras oftare.

Vid kontroller som görs på plats säkerställs i enlighet med den ovan nämnda artikeln att grunderna för beviljande av de stöd som ska införas blir iakttagna. I samband med detta granskas hur åtgärderna specificerats, att betalningarna används på ett behörigt sätt och att programmen genomförs. Dessutom granskas stödmottagarens interna förfaranden till en sådan del att det är möjligt att säkerställa att programmets mål uppnås. Särskild uppmärksamhet fästs vid att samma åtgärd inte har beviljats stöd från något av gemenskapens övriga stödsystem

Livsmedelsverkets livsmedelsmarknadsenhet kontrollerar alla utbetalningsansökningar i anslutning till programmet genom administrativ kontroll i enlighet med artikel 8.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU)

2015/1368 innan stöd betalas ut. Vid kontrollen granskas stödmottagarens bokföring, från vilken minst 5 procent av programmets kostnadsverifikat väljs ut till påseende genom slumpmässigt urval. Utbetalningen görs utifrån kostnadsutredningen. Dessutom säkerställs det att kostnaderna för åtgärderna anknyter till det program som genomförs.

9.3 Beskrivning av åtgärder som vidtas i fall av obefogade betalningar till stödmottagare, inklusive påföljder

Livsmedelsverket vidtar omedelbart de åtgärder som avses i artikel 9 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1368 om det framkommer att stöd betalats ut från programmet

till en stödmottagare utan grund, om en stödmottagare begått ett bedrägeri eller om det skett en allvarlig försummelse. På de återkrävda eller utan grund utbetalda stödbeloppen beräknas ränta i enlighet med den artikel som nämns ovan. I dessa situationer följer Livsmedelsverket bestämmelserna i förordningarna (EU) nr 1306/2013 och (EU) nr 908/2014. Nationella bestämmelser om återkrav och påföljder i anslutning till biodlingsprogrammet finns i 74–80 § i lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter (999/2012). Livsmedelsverkets livsmedelsmarknadsenhet ansvarar för de administrativa åtgärder som räknas upp i denna punkt.

9.4 Bestämmelser för att säkerställa att åtgärder vidtas för att göra det godkända programmet känt i medlemsstaten

Jord- och skogsbruksministeriet förutsätter att stödmottagaren gör biodlingsprogrammet känt. Populära kanaler i sociala medier ska användas för att informera om programmet och i mån av möjlighet även regionala tidningar. Dessutom ska programmet kunna läsas på Finlands Biodlares Förbunds webbplats och artiklar om programmet ska skrivas i biodlingsbranschens facktidsskrift.

Utöver de åtgärder som nämns ovan kan Biodlingsprogrammet 2019–2022 också läsas på jord- och skogsbruksministeriets och Livsmedelsverkets webbplatser.

9.5 Åtgärder för att bedriva samarbete med organisationer som representerar biodlingsbranschen

Finland har en riksomfattande organisation inom biodlingsbranschen, Finlands Biodlares Förbund FBF rf. Biodlingsprogrammet för åren 2019-2022 har utarbetats i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket och FBF. Cirka 85 procent av Finlands biodlare tillhör FBF.

9.6 Beskrivning av metoden som används för att utvärdera resultaten av åtgärderna som vidtagits inom ramen för biodlingsprogrammet med tanke på den aktuella medlemsstaten

Biodlingsprogrammets genomslagskraft följs upp årligen med stöd av en enkät som genomförs bland biodlarna i september-november, tullstatistik, resultaten av kvalitetsanalyserna av honung och stödstatistiken för bikupor. Dessutom följs vinterdödligheten bland bina upp inom ramen för COLOSS-programmet och genom en telefonintervju med professionella biodlare och biodlare som har biodling som bisyssla. Prisutvecklingen för honung följs också upp 2 gånger per år med en webbenkät för biodlare.